

NGHIÊN CỨU, ĐỀ XUẤT MỘT SỐ GIẢI PHÁP PHÒNG CHỐNG HÀNG GIẢ, HÀNG NHÁI, HÀNG KÉM CHẤT LƯỢNG, HÀNG XÂM PHẠM QUYỀN SHTT TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH NGHỆ AN

■ Nguyễn Mạnh Hà
Sở Khoa học và Công nghệ Nghệ An

Quản lý thị trường là lực lượng nòng cốt trong công cuộc phòng chống gian lận thương mại
(Ảnh minh họa)

Ngày 17/12/2019, tại trụ sở Bộ Công Thương, Bộ trưởng Bộ Công Thương Trần Tuấn Anh và Bộ trưởng Bộ Khoa học và Công nghệ Chu Ngọc Anh đồng chủ trì cuộc họp thống nhất cách thức làm việc, chia sẻ thông tin cũng như công tác phối hợp để tìm ra giải pháp hiệu quả nhất trong cuộc chiến chống hàng giả, hàng nhái, hàng vi phạm sở hữu trí tuệ (SHTT). Tại cuộc làm việc, bên cạnh việc xác định hàng giả, hàng nhái đã trở thành vấn nạn, đang diễn ra ngày càng tinh vi ở nhiều tỉnh thành trong cả nước, hai lực lượng nòng cốt trong Ban chỉ đạo 389 đã đề ra nhiều giải pháp nhằm ngăn chặn vấn nạn này. Trong đó, Tổng cục Quản lý thị trường thuộc Bộ Công Thương sẽ tập trung vào công tác đấu tranh phòng ngừa, kiểm tra, xử lý vi phạm tại các địa bàn, tụ điểm nổi cộm về hàng giả, hàng không rõ nguồn gốc xuất xứ và hàng xâm phạm quyền SHTT trên cơ sở khoanh vùng, điểm mặt chỉ tên 20 địa phương nằm trong diện siết chặt kiểm tra, giám sát và xử lý. Bộ Khoa học và Công nghệ sẽ chú trọng tập huấn, đào tạo nâng cao năng lực thực thi quyền SHTT cho các lực lượng thực thi; chủ động tổ chức triển khai công tác thanh tra, kiểm tra, tránh chồng chéo hay bỏ sót, tiết kiệm kinh phí kiểm nghiệm, nâng cao hiệu quả công tác kiểm tra, xử lý vi phạm, nhất là đối với lĩnh vực xăng dầu. Danh sách 20 tỉnh, thành nằm trong kế hoạch tổng kiểm tra, giám sát và xử lý của lực lượng quản lý thị trường không có Nghệ An. Và theo quan điểm của người viết, đây là một điều “không may mắn”, xét dưới nhiều góc độ.

1. Vài nét về kế hoạch tổng kiểm tra của Tổng cục Quản lý thị trường

Kế hoạch sẽ được triển khai từ tháng 12/2019 đến hết tháng 12/2020, với quy mô chưa từng thấy. Theo đánh giá của người viết, kế hoạch mang tính khả thi rất cao khi đề ra rõ ràng về lộ trình triển khai, cách thức triển khai trên cơ sở xác định chính xác hàng trăm tụ điểm nổi cộm về sản xuất và buôn bán hàng giả, hàng nhái, hàng kém chất lượng, hàng xâm phạm quyền (sau đây gọi tắt là hàng giả, hàng xâm phạm quyền) trên địa bàn 20 tỉnh, thành phố. Các mặt hàng trọng tâm kiểm tra sẽ là: thực phẩm, thực phẩm chức năng, thời trang, trang sức, đồng hồ, mỹ phẩm, quần áo, giày dép, túi ví... Kế hoạch cũng đã đề ra kết quả phải đạt được theo từng mốc thời gian: đến hết tháng 3/2020: 100% số cơ sở kinh doanh tại các địa bàn nổi cộm được tuyên truyền, vận động, phổ biến pháp luật, ký cam kết không kinh doanh hàng giả, không rõ nguồn gốc xuất xứ, xâm phạm quyền SHTT và không tái phạm; 100% số cơ quan, chính quyền, ban quản lý chợ, trung tâm thương mại, tuyến phố, phường, xã, thôn, xóm... tại các địa bàn nổi cộm được tuyên truyền, phổ biến pháp luật, ký cam kết, quy chế phối hợp không để hàng giả, hàng không rõ nguồn gốc xuất xứ, xâm phạm quyền SHTT bày bán công khai, vi phạm tái diễn. Đến hết tháng 6/2020: 50% số cơ sở kinh doanh tại các địa bàn nổi cộm không còn kinh doanh hàng giả, hàng không rõ nguồn gốc xuất xứ, xâm phạm quyền SHTT; 70% số cơ sở kinh doanh đã bị xử phạt vi phạm hành chính không tái phạm. Đặc biệt, đến hết tháng 12/2020: 90-100% số cơ sở kinh doanh tại các địa bàn nổi cộm không còn kinh doanh hàng giả, hàng không rõ nguồn gốc xuất xứ, xâm phạm quyền SHTT; 90-100% số cơ sở kinh doanh tại các địa bàn nổi cộm đã bị xử phạt vi phạm hành chính không tái phạm.

Lực lượng quản lý thị trường là lực lượng nòng cốt nhất, có vai trò hết sức quan trọng trong công cuộc phòng chống gian lận thương mại. Với sự vào cuộc quyết liệt của Tổng cục Quản lý thị trường trên cơ sở đôn đốc, chỉ đạo các Cục Quản lý thị trường địa phương sau khi đã thay đổi mô hình hoạt động, người viết tin rằng tình hình sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng xâm phạm quyền tại 20 tỉnh, thành “có mặt” trong kế hoạch của Tổng cục Quản lý thị trường sẽ có sự đổi khác theo chiều hướng tích cực.

2. Thực trạng và nguyên nhân tồn tại hàng giả, hàng xâm phạm quyền trên địa bàn tỉnh Nghệ An

Theo số liệu tổng kết về kết quả kiểm tra, kiểm soát, phát hiện, bắt giữ, xử lý của các lực lượng trong Ban chỉ đạo 389 tỉnh Nghệ An, năm 2017: đã tổ chức kiểm tra xử phạt: 13.647 vụ; tổng giá trị thu phạt: 385 tỷ 977,615 triệu đồng, trong đó: phạt hành chính: 121.525,012 triệu đồng, phạt bổ sung và truy thu thuế: 227.779 triệu đồng. Năm 2018: đã tổ chức kiểm tra xử phạt: 10.116 vụ; tổng giá trị thu phạt: 294 tỷ đồng, trong đó: phạt hành chính: 85 tỷ đồng; phạt bổ sung và truy thu thuế: 174 tỷ đồng. Năm 2019: đã tổ chức kiểm tra xử phạt: 8.875 vụ; tổng giá trị thu phạt: 263 tỷ 977 triệu đồng, trong đó: phạt hành chính: 72 tỷ 045 triệu đồng; phạt bổ sung và truy thu thuế: 158 tỷ 652 triệu đồng. Ban chỉ đạo 389 tỉnh cũng nêu rõ: hành vi vi phạm chủ yếu liên quan đến vận chuyển, buôn bán, tàng trữ các loại hàng cấm, hàng nhập lậu, hàng giả, hàng kém chất lượng, hàng vi phạm vệ sinh an toàn thực phẩm; xâm phạm quyền đối với nhãn hiệu, kiểu dáng công nghiệp; vi phạm các quy định về giá, không niêm yết giá bán hàng hóa, niêm yết hàng hóa không đúng quy định. Hàng hóa vi phạm đa dạng như: hàng may mặc, rượu ngoại, thuốc lá ngoại, dược phẩm, mỹ phẩm, thiết bị máy móc chuyên dụng, nước giải khát..., đáng lưu ý là các loại hàng cấm như ma túy đá, pháo các loại, đồ chơi trẻ em kích động bạo lực. Phương thức thủ đoạn chủ yếu là các đối tượng chia nhỏ, xé lẻ hàng hóa, vận chuyển vào thời gian cao điểm hoặc là vào đêm khuya, sáng sớm nhằm trốn tránh sự kiểm tra của lực lượng chức năng. Việc hợp thức hóa hàng lậu bằng các hóa đơn bán hàng không đúng thực tế diễn ra thường xuyên. Các đối tượng thường sử dụng các hóa đơn bán hàng ghi đủ chủng loại, số lượng hàng hóa nhưng giá trị hàng hóa thường rất thấp so với giá

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

trị thực tế; sử dụng hóa đơn không, quay vòng hóa đơn cho nhiều lô hàng...

Để dàng nhận thấy số lượng các vụ vi phạm liên quan đến hàng giả, hàng xâm phạm quyền trên địa bàn tỉnh đã giảm đáng kể: năm 2019 giảm 4.772 vụ so với năm 2017, giảm 1.241 vụ so với năm 2018. Đây là kết quả phần nào phản ánh sự vào cuộc quyết liệt của chính quyền tỉnh trong đấu tranh phòng chống các hành vi vi phạm, cũng như ý thức tuân thủ pháp luật của các chủ thể sản xuất kinh doanh đã được nâng lên rõ rệt. Tuy nhiên, người viết cho rằng trong thời gian tới, thực trạng về sản xuất, kinh doanh hàng giả, hàng xâm phạm quyền trên địa bàn tỉnh vẫn tiếp tục tồn tại và diễn biến phức tạp, do các nguyên nhân chính sau:

2.1. Nghệ An là một trong những địa phương có vị trí địa lý thuận lợi về giao thông, có nhiều cửa khẩu thông thương với nước bạn Lào (như cửa khẩu Nậm Cắn, Thông Thụ, Thanh Thủy...) hoặc gần các cửa khẩu lớn (như cửa khẩu Cầu Treo của Hà Tĩnh, cửa khẩu Lao Bảo của Quảng Trị...), khiến cho các lực lượng chức năng rất khó khăn trong công tác kiểm soát hành vi vận chuyển hàng nhập lậu, hàng giả, hàng kém chất lượng. Bên cạnh đó, với dân số đông, Nghệ An là thị trường có sức tiêu thụ mạnh nhiều chủng loại sản phẩm hàng hóa. Trong khi mức thu nhập bình quân đầu người tại đây thấp hơn mặt bằng cả nước, do vậy trình độ nhận biết của người tiêu dùng về các chủng loại hàng thật hàng giả, hàng kém chất lượng... còn hạn chế.

2.2. Người tiêu dùng tại Nghệ An có thói quen mua sắm thường chủ quan, đơn giản: ít khi lấy hóa đơn hay các giấy tờ giao dịch chứng minh mình đã mua hàng tại một điểm kinh doanh nào đó, quy trình mua bán đơn giản qua hai bước: nhận hàng - trả tiền, hầu như không có hoặc ít khi có giao kết bảo đảm về chất

lượng hàng hóa; ít khi tìm hiểu kỹ mặt hàng mà mình cần mua, đã mua về phương diện nguồn gốc hàng hóa, chất lượng hàng hóa. Việc xem xét ghi nhãn hàng hóa mới dừng lại ở mức xem có còn hạn sử dụng nữa hay không... Lựa chọn hàng hóa chủ yếu bằng cảm tính, thói quen sử dụng. Mặt khác trong quá trình mua sắm, người tiêu dùng tại Nghệ An thường chú trọng nhiều đến vấn đề giá cả, rất thích các đợt giảm giá, khuyến mãi; gần như không bao giờ chủ động kiểm chứng tính xác thực thông tin về các loại sản phẩm hàng hóa mà người khác cung cấp cho mình. Hơn nữa, kiến thức của người tiêu dùng tại Nghệ An liên quan đến hàng giả, hàng xâm phạm quyền, cơ quan quản lý, quyền lợi của người tiêu dùng... còn rất hạn chế. Nhận thức

Nghệ An có nhiều cửa khẩu thông thương nên khó khăn trong kiểm soát hàng hóa
(Cửa khẩu Quốc tế Thanh Thủy, Thanh Chương, Nghệ An)

và hành động đấu tranh phòng chống các hành vi vi phạm hàng giả, hàng kém chất lượng... yếu, không kịp thời. Một bộ phận không nhỏ người tiêu dùng do thích dùng hàng hiệu, nhưng hạn chế về tài chính nên cố tìm cho được hàng giả, hàng nhái các thương hiệu nổi tiếng để mua... đã góp phần kích thích sự tồn tại và phát triển của hàng xâm phạm quyền, hàng giả. Bên cạnh đó, các chủ thể chính hãng chưa thực sự chủ động phát hiện hay phối hợp với các cơ quan chức năng trong việc phát hiện và xử lý các hành vi xâm phạm quyền, vi phạm chất lượng do lo ngại mất thị phần, ảnh hưởng đến doanh số bán hàng...

2.3. Lợi nhuận mà hàng giả, hàng xâm phạm quyền mang lại rất lớn do không phải chi phí cho các hoạt động nghiên cứu, đổi mới công nghệ, xây dựng thương hiệu, lại sử dụng nguyên vật liệu giá rẻ, không chịu các thủ tục kiểm soát chất lượng. Bên cạnh đó, loại hàng này cũng không mất các chi phí quảng cáo, kiểm soát thị trường... như hàng thật. Điều này đã kích thích lòng tham của các chủ thể sản xuất kinh doanh bất minh, cũng là nguyên nhân chính khiến cho hàng giả, hàng xâm phạm quyền luôn tồn tại và phát triển.

2.4. Riêng đối với hàng nhập khẩu, Nghệ An chúng ta cũng nằm chung thực trạng với cả nước khi hàng nhập chính ngạch bị kiểm tra rất ngặt nghèo về thủ tục, về hạn mức, về chất lượng và về SHTT. Trong khi đó, hàng nhập theo đường tiểu ngạch (nhập lậu) thì mặc sức hoành hành. Các đối tượng vi phạm thường hoạt động rất chủ động, có hệ thống sản xuất và tiêu thụ nhanh nhạy; nhưng các cơ quan thực thi lại chia khúc theo thẩm quyền kiểm tra, xử lý: Hải quan kiểm soát hàng ở biên giới, Quản lý thị trường chỉ kiểm tra khâu lưu thông; Thanh tra chuyên ngành mới có quyền kiểm tra cơ sở sản xuất, lắp ráp... Các

lực lượng kiểm tra lại chia việc theo địa bàn quản lý, mỗi cơ quan hoạt động theo một quy trình khác nhau, kết quả kiểm tra và xử lý khác nhau, thậm chí còn trái ngược nhau, ít khi có sự phối hợp hiệu quả. Thực trạng này dẫn tới tình trạng chông chéo, đùn đẩy, chờ đợi, giẫm chân lên nhau hoặc mạnh ai nấy làm. Vấn đề chống hàng giả, hàng xâm phạm quyền còn thiếu đồng nhất cả về nhận thức lẫn phương pháp thực thi giữa các cơ quan và trong cùng một lực lượng. Bên cạnh đó, việc xử lý liên quan đến hàng giả, hàng xâm phạm quyền là một lĩnh vực khó tìm việc, khó trình sát, thời gian xử lý lâu, quy trình xử lý phải theo nhiều bước lại hay xảy ra khiếu kiện, khiến cán bộ công chức “ngại” động chạm. Hơn nữa, còn thiếu các quy định cụ thể ràng buộc trách nhiệm công chức (thuộc các lực lượng thực thi) theo địa bàn quản lý. Điều này dẫn đến tình trạng vi phạm mới và tái phạm. Ngoài ra, kiến thức và trình độ nghiệp vụ của cán bộ các lực lượng thực thi còn khá hạn chế trong nhận biết hàng thật, hàng giả, trong quy trình xử lý...

2.5. Khó khăn lớn nhất trong việc xử lý các hành vi sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng xâm phạm quyền là ở khâu giám định, thử nghiệm chất lượng khi các lực lượng chức năng luôn phụ thuộc vào kết quả, thời gian trả kết quả của các tổ chức giám định, phòng thử nghiệm được chỉ định... Việc phát hiện ra hàng giả, hàng xâm phạm quyền không khó, tuy nhiên để có đầy đủ căn cứ xử lý, các lực lượng chức năng bắt buộc phải thực hiện giám định, thử nghiệm chất lượng. Thực tế đã xảy ra nhiều vụ việc vi phạm, nhưng lại không thể thực hiện được việc giám định do hàng hóa có nguồn gốc từ các nước không đăng ký chất lượng tại Việt Nam, không có cơ quan đại diện nhà sản xuất tại Việt Nam. Hoặc thời gian chờ kết quả quá lâu, khi xác định vi phạm chất lượng thì lô hàng được lấy mẫu đã bị bán ra thị trường, gây tác hại cho người tiêu dùng (trường hợp này rất phổ biến trong lĩnh vực kinh doanh xăng dầu). Hoặc không thể xử lý bán đấu giá hàng hóa không rõ nguồn gốc xuất xứ vì vướng các quy định về đảm bảo chất lượng, công bố, đăng ký hợp quy... dẫn đến quá nhiều sự lãng phí nhân lực, vật lực. Mặt khác, Nghệ An chúng ta chưa phát huy được vai trò của các hiệp hội (nhất là Hội Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng), các tổ chức hành nghề luật, các dịch vụ tư vấn về SHTT trong công cuộc phòng, chống hàng giả, hàng xâm phạm quyền...

3. Đặc điểm pháp lý của các hành vi vi phạm liên quan đến hàng giả, hàng xâm phạm quyền tại tỉnh Nghệ An

Qua thực tiễn thanh tra, kiểm tra chuyên ngành, qua công tác nghiên cứu, người viết nhận thấy hành vi vi phạm liên quan đến hàng giả, hàng xâm phạm quyền trên địa bàn tỉnh Nghệ An có các đặc điểm pháp lý sau:

3.1. Khách thể

Sản phẩm hàng hóa thường bị làm giả (chủ yếu là giả mạo nhãn hiệu, giả nguồn gốc xuất xứ) là các nhóm hàng: may mặc, giày dép, nước giải khát, đồ điện gia dụng (nồi cơm điện, máy sấy tóc, ấm đun nước, dây điện bọc nhựa...); hàng kém chất lượng thường là: xăng dầu, phân bón, thức ăn chăn nuôi, mỹ phẩm, thực phẩm...; hàng nhập lậu hoặc không rõ nguồn gốc xuất xứ: mỹ phẩm, thực phẩm chức năng, thực phẩm, rượu, thuốc lá, quần áo, giày dép, điện thoại, phụ kiện điện thoại, hàng điện tử... Hiện nay, trên địa bàn tỉnh, đặc biệt là tại địa bàn thành phố Vinh xuất hiện ngày càng nhiều các cửa hàng kinh doanh mỹ phẩm, thực phẩm, hàng tiêu dùng gắn mác xách tay, mặc dù không được kiểm chứng về nguồn gốc cũng như chất lượng thực tế, nhưng vẫn tồn tại và ngày càng phát triển dựa vào tâm lý “sính hàng ngoại” của một bộ phận không nhỏ người tiêu dùng.

Một số cơ sở sản xuất sản phẩm đặc sản làng nghề truyền thống (chủ yếu là thực phẩm) mặc dù đã được cấp văn bằng bảo hộ quyền sở hữu công nghiệp nhưng vẫn chưa đủ điều kiện để lưu thông trên thị trường do chưa được cấp Giấy đủ điều kiện cơ sở sản xuất thực phẩm, chưa công bố tiêu chuẩn áp dụng, chưa thực hiện tự công bố chất lượng sản phẩm (thực phẩm), không thực hiện ghi nhãn hoặc ghi nhãn không đúng, không đầy đủ; không thực hiện thử mẫu kiểm soát định kỳ theo quy định; bao bì sản

phẩm hàng hóa không đảm bảo: thiết kế không hợp lý, hình thức xấu, không tạo được ấn tượng tốt đẹp ban đầu cho người tiêu dùng; chất lượng sản phẩm không đồng đều, không đảm bảo; khi đã được cấp văn bằng bảo hộ vẫn không thể hiện điều này lên nhãn sản phẩm để góp phần quảng bá đến người tiêu dùng...

Đối tượng chủ yếu mà các hành vi vi phạm hướng tới đa dạng, nhưng thường là bộ phận người tiêu dùng có thu nhập thấp với tâm lý mua sắm không ổn định, dễ thay đổi.

3.2. Chủ thể

Chủ thể của hành vi vi phạm chủ yếu là các cơ sở kinh doanh hoạt động đơn thuần là mua đi bán lại.

3.3. Mặt chủ quan

Lỗi: phần lớn các chủ thể thực hiện hành vi vi phạm với lỗi cố ý. Các chủ thể xâm phạm quyền sở hữu công nghiệp chủ yếu là lỗi vô ý do nhận thức, mức độ hiểu biết về pháp luật SHTT còn hạn chế.

Động cơ: vì lợi nhuận riêng lẻ chứ không phải nhằm mục đích thao túng thị trường cũng như phá hoại uy tín, danh tiếng các cơ sở khác; các hành vi vi phạm không có tổ chức chặt chẽ, quy mô nhỏ. Cá biệt có một số trường hợp có quy mô và giá trị hàng hóa vi phạm rất lớn như: pha chế bán ra thị trường các loại xăng giả tại huyện Diễn Châu và Quỳnh Lưu, đã bị các lực lượng chức năng phát hiện và xử lý năm 2017.

Mục đích: như đã phân tích ở trên, các cơ sở vi phạm chủ yếu là cơ sở kinh doanh đơn thuần. Do đó, với động cơ thu được lợi nhuận nhanh chóng, họ sẵn sàng nhập về kinh doanh những mặt hàng không rõ

Vi phạm xăng giả tại huyện Diễn Châu, Quỳnh Lưu bị lực lượng chức năng phát hiện và xử lý năm 2017

nguồn gốc xuất xứ, hàng nhái (giá rẻ) với mục đích thể hiện sự phong phú về chủng loại hàng hóa của mình, thu hút người tiêu dùng trong khâu đáp ứng mọi thị hiếu.

3.4. Mặt khách quan

Hành vi:

- Hành vi cơ bản là kinh doanh hàng nhập lậu, hàng không rõ nguồn gốc, hàng có xuất xứ từ nước ngoài (chủ yếu là từ Trung Quốc) giả, nhái các thương hiệu nổi tiếng (trong lĩnh vực tiêu dùng), tiếp cận và thu hút người tiêu dùng với ưu thế giá rẻ. Bên cạnh đó, có nhiều cơ sở kinh doanh đã đánh mạnh vào thị hiếu sành hàng hiệu của một bộ phận không nhỏ người tiêu dùng bằng các loại hàng hóa gắn mác xách tay từ nước ngoài (tập trung đối với mặt hàng sữa, mỹ phẩm, thực phẩm chức năng...) mà hiện nay sự phản ứng của các lực lượng chức năng còn khá chậm chạp.

- Trên thị trường các huyện vùng sâu, xa đang phổ biến kiểu bán hàng “cơ động” bằng xe ô tô tải (chủ yếu là hàng may mặc, lương thực thực phẩm...) che mắt chất lượng đối với người tiêu dùng bằng các chiêu trò: “Hàng thanh lý”, “Hàng đại hạ giá”... Thời gian nhập, bán hàng chớp nhoáng, không cố định. Bên cạnh đó, các chủ hộ kinh doanh không phối hợp với các lực lượng chức năng, cố tình che dấu địa chỉ liên hệ, biến kiểm soát xe ô tô, số điện thoại đối tượng bán các loại hàng hóa trên.

- Xuất hiện ngày càng nhiều hình thức kinh doanh bằng xe đẩy, hoặc bày bán trực tiếp tại các vỉa hè nơi có đông người qua lại mà không hề có đăng ký kinh doanh.

- Trên các trang mạng xã hội như: Facebook, zalo... phổ biến đủ kiểu quảng bá, chào hàng, bán hàng qua mạng. Rất nhiều đối tượng đưa lên mạng là hình ảnh và thông tin của hàng thật, nhưng khi khách hàng nhận được có thể là hàng giả,

hàng nhái mà khách hàng không đủ thời gian và điều kiện phát hiện. Thậm chí, do nhu cầu, ham giá rẻ nên dù biết hàng kém, hàng giả, hàng kém chất lượng, người tiêu dùng vẫn mua. Các đối tượng bán hàng trên mạng thường sử dụng một địa chỉ để giao dịch nhưng lại tập kết hàng hóa ở nhiều địa điểm bí mật, khiến cơ quan chức năng rất khó kiểm soát.

- Tồn tại và không ngừng phát triển các hành vi cạnh tranh không lành mạnh, sản xuất hoặc kinh doanh ăn theo danh tiếng các cơ sở chân chính khác.

Hậu quả:

Quyền lợi của người tiêu dùng bị xâm phạm nghiêm trọng, khiến họ dần đánh mất niềm tin vào sự trong sạch của thị trường. Các chủ thể sản xuất kinh doanh chân chính bị thiệt hại về kinh tế, uy tín. Trật tự pháp luật bị phá vỡ...

4. Giải pháp đấu tranh phòng chống

4.1. Giải pháp về chính sách

Cần phải có thêm chính sách hỗ trợ về công tác phòng chống hàng giả, hàng xâm phạm quyền, áp dụng cho tập thể và cá nhân cán bộ công chức thuộc các lực lượng thực thi và quần chúng nhân dân nhằm phát huy phong trào thi đua lập thành tích đấu tranh với vấn nạn hàng giả, hàng xâm phạm quyền. Nên cử một số cán bộ có trình độ, năng lực đi đào tạo chuyên sâu về chất lượng sản phẩm hàng hóa. Các Sở, ngành, huyện, thị, thành phố phải coi công tác quản lý chất lượng là một nhiệm vụ hoạt động thường xuyên, kèm theo việc bố trí kinh phí phù hợp và các tiêu chí đánh giá, nhận xét hàng năm.

4.2. Giải pháp về truyền thông

Song song với hoạt động ngăn chặn hàng hóa vi phạm chất lượng của các lực lượng chức năng, chúng ta cần tăng cường tuyên truyền, phổ biến thực trạng hàng giả hàng nhái lên các phương tiện thông tin đại chúng. Công khai danh tính các cơ sở sản xuất kinh doanh có hành vi buôn bán hàng giả, hàng xâm phạm quyền lên các phương tiện thông tin đại chúng, kèm theo khuyến cáo của cơ quan quản lý nhà nước đối với người tiêu dùng không nên mua sắm ở những nơi đó khi có nhu cầu.

Thắt chặt quản lý đối với hoạt động quảng cáo, đặc biệt là quảng cáo qua mạng xã hội; xử lý nghiêm các trường hợp quảng cáo quá sự thật chất lượng sản phẩm hàng hóa khiến người tiêu dùng hoang mang, khó khăn khi quyết định lựa chọn.

4.3. Giải pháp về tổ chức và thể chế

Thường trực Ban chỉ đạo 389 tỉnh, các Sở, ngành... cần có kế hoạch điều tra, khảo sát thường xuyên tình hình, diễn biến các hành vi vi phạm trong thực tế bằng việc tổ chức, bố trí cho cán bộ thâm nhập vào thị trường các địa bàn cụ thể, nhằm có được kết luận, đánh giá chính xác, khách quan. Từ đó đề ra biện pháp đấu tranh đúng trọng tâm, trọng điểm. Cần thiết thành lập một tổ tư vấn pháp lý trực thuộc Ban chỉ đạo 389 tỉnh, bao gồm các cán bộ, công chức có trình độ, kinh nghiệm thuộc các lực lượng chức năng và một số thành viên của các văn phòng luật sư nhằm giải quyết nhanh chóng, kịp thời và đúng quy định của pháp luật các trường hợp phức tạp, góp phần nâng cao hiệu quả phòng chống hàng giả, hàng nhái, hàng kém chất lượng trên địa bàn tỉnh.

Đề giải quyết vướng mắc về khâu giám định, thử nghiệm, nên có một bộ phận nằm trong Ban chỉ đạo 389 tỉnh, hoặc trực thuộc Sở Khoa học và Công nghệ, có chức trách hỗ trợ, tiếp nhận khâu giám định mẫu về hàng hóa bị xem xét xâm phạm quyền mà tất cả các lực

lượng chức năng trong tỉnh gửi đến. Song song cần bố trí kinh phí hàng năm hợp lý cho công tác này, có thể cân đối trong phần kinh phí xử phạt vi phạm hành chính được trích lại. Tăng cường đầu tư nâng cao năng lực của các phòng thử nghiệm trên địa bàn tỉnh trên cơ sở lựa chọn một số phòng thử nghiệm điển hình như: Trung tâm Kỹ thuật Tiêu chuẩn Đo lường Chất lượng, Trung tâm Kiểm nghiệm thuốc, mỹ phẩm, thực phẩm Nghệ An... Công tác xử lý, kỷ luật cũng như khen thưởng cũng cần rõ ràng, kịp thời, công minh. Quyết tâm hơn nữa, có thể lấy kết quả hoạt động quản lý chất lượng như là một tiêu chí chấm điểm thi đua hàng năm của các Sở, ngành hữu quan; tăng cường thanh tra, kiểm tra công vụ.

4.4. Giải pháp về thanh tra, kiểm tra

Thường xuyên chỉ đạo hoạt động thanh tra, kiểm tra theo hướng tập trung chuyên đề, từng lĩnh vực mặt hàng thiết yếu trong từng thời gian cụ thể. Sử dụng biện pháp truyền thông có định hướng, đưa vấn đề thực thi quyền SHTT, chất lượng hàng hóa kết hợp với vấn đề đạo đức người sản xuất, kinh doanh. Cần thiết phải hướng được sự chú ý của người dân, dư luận vào vấn đề phòng chống hàng giả, hàng kém chất lượng nhằm tranh thủ sự ủng hộ của họ (như cách làm về đo lường, chất lượng xăng dầu năm 2008, 2014, 2017). Tăng cường kiểm tra, kiểm soát hàng hóa lưu thông trên thị trường, chú trọng tại các cửa khẩu, chợ đầu mối. Kiên quyết xử lý và đưa lên phương tiện thông

Lực lượng chức năng của tỉnh tiến hành tiêu hủy hàng tiêu dùng hàng giả, hàng nhái, hàng nhập lậu

tin đại chúng các trường hợp sản xuất, buôn bán hàng nhập lậu, hàng giả, hàng xâm phạm quyền. Các hoạt động liên quan đến cấp phép kinh doanh, đăng kiểm phương tiện, cấp phép lô hàng nhập khẩu, thủ tục xác nhận công bố chất lượng hàng hóa, công bố hợp chuẩn, hợp quy... cần có sự kiểm soát chặt chẽ, tuyệt đối tôn trọng các quy định của pháp luật.

Nghiên cứu, có giải pháp triển khai thanh tra, kiểm soát đối với các hình thức bán hàng qua mạng. Tăng cường kiểm tra, kiểm soát các cơ sở in ấn bao bì, nhãn mác; cơ sở cung ứng nguyên liệu, hóa chất vì đây có thể là nguồn cung cấp hoặc góp phần tạo nên các sản phẩm bị làm giả. Đầu tư, bố trí kinh phí hợp lý cho các lực lượng chức năng đủ mạnh, kinh phí cho công tác giám định chất lượng hàng hóa.

Xác lập và tăng cường vai trò của doanh nghiệp chính hãng vào công cuộc chống hàng giả, hàng xâm phạm quyền. Đây không chỉ là quyền mà còn là trách nhiệm của các doanh nghiệp trong công tác phối hợp và hợp tác với các cơ quan thực thi pháp luật. Sự liên minh giữa các nhà sản xuất trong đấu tranh chống hàng giả cần tích cực hơn nữa. Doanh nghiệp không được buông lỏng trong quản lý, giám sát tiêu thụ hàng hóa của mình, không nên coi việc chống hàng giả là của các cơ quan thực thi pháp luật.

4.5. Giải pháp về thị trường

Thí điểm xây dựng các tuyến phố “Không kinh doanh hàng giả, hàng xâm phạm quyền” có sự tham gia và ký cam kết của các cơ sở kinh doanh. Có thể triển khai và áp dụng ngay đối với một số tuyến phố như: Nguyễn Thị Minh Khai (kinh doanh điện thoại di động), Nguyễn Văn Cừ, Đặng Thái Thân (kinh doanh quần áo), Lê Lợi, Quang Trung (kinh doanh xe máy, xe đạp điện), Lê

Huân, Thái Phiên (kinh doanh đồ gia dụng), Trần Phú (kinh doanh rượu ngoại)... Nếu phát hiện cơ sở nào kinh doanh hàng giả, hàng xâm phạm quyền, hàng kém chất lượng, ngoài việc xử phạt vi phạm hành chính theo quy định của pháp luật, còn có thể đưa lên phương tiện thông tin đại chúng, tác động cắt hợp đồng thuê cửa hàng, đình chỉ kinh doanh... Tập trung nghiên cứu đề xuất các giải pháp kiểm soát bán hàng qua mạng.

Mặc dù Nghệ An không nằm trong danh sách 20 tỉnh thành cần tăng cường kiểm soát của Tổng cục Quản lý thị trường, nhưng thiết nghĩ: các cơ quan chức năng, đặc biệt là Ban chỉ đạo 389 tỉnh cần chủ động xây dựng kế hoạch riêng cho tỉnh trên cơ sở đồng bộ với kế hoạch chung của Tổng cục, bởi việc chống hàng giả, hàng xâm phạm quyền là cực kỳ quan trọng và cần thiết, không những đảm bảo quyền lợi, tính mạng cho người tiêu dùng mà còn là sự sống còn của doanh nghiệp. Tuy nhiên, để đấu tranh phòng chống hàng giả, hàng xâm phạm quyền có hiệu quả, cần vạch ra được phương hướng rõ ràng, lấy đó làm kim chỉ nam cho mọi kế hoạch, hành động. Nếu không làm tốt được như vậy, khó tránh khỏi sự tùy tiện, chủ quan duy ý chí, thiếu tầm nhìn chiến lược trong xây dựng kế hoạch cũng như thiếu tính hiệu quả, không có trọng tâm trong thực tiễn đấu tranh phòng chống. Cần nhìn nhận lại thực trạng tồn tại của hàng giả, hàng xâm phạm quyền trong thị trường sản xuất kinh doanh hiện nay và nó đang từng ngày, từng giờ gây nên những thiệt hại không nhỏ cho xã hội. Có xuất phát từ thực tiễn khách quan như vậy, chúng ta mới có thể đưa ra được các giải pháp khả thi, hiệu quả. Công tác phòng chống các hành vi vi phạm cần triển khai đồng bộ, có hiệu quả đối với tất cả các khâu: từ sản xuất, nhập khẩu, tàng trữ, lưu thông, buôn bán..., không được xem nhẹ việc đấu tranh ở bất cứ một khâu nào. Bên cạnh đó, không được huyênh hoặc mình bằng hi vọng sẽ giải quyết được triệt để vấn nạn hàng giả, hàng xâm phạm quyền, bởi nó là một phần không thể thiếu (hay nói chính xác hơn mặc dù không muốn nhưng sự tồn tại của nó là tất yếu) trong thị trường sản xuất kinh doanh, với mức độ cạnh tranh ngày càng khốc liệt như hiện nay, từ đó đặt ra những mục tiêu phòng chống thực tế, không cao siêu, có thể thực hiện được./.